Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, 1. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30·—, za pol leta K 15·—, za četrt leta K 7·50, za mesec K 2·50. Za Nemčijo celo leto K 33·60, za ostalo tujino in Ameriko K 42·—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 48. V Ljubljani, sreda dne 27. februarja 1918. Leto II.

Nemški državni kancler o položaju.

Berlin, 25. februarja. (K. u.)

Govor državnega kanclerja grofa Hertlinga se je pričakoval z veliko napetostjo. Vse tribune državnega zbora so bile popoldne zasedene. V loži diplomatov so prisostvovali seji vsi v Berlinu se nanajajoči člani diplomatičnega zbora, med njimi svetnik avstro-ogrskega poslaništva grof Larisch.

Na dnevnem redu državnega zbora je bil državni proračun. Kot prvi govornik se je oglasil za besedo državni kancler dr. grof Hertling ter izvajal med drugim: Ponovno se je s tega mesta že povedalo, da Nemčija ne namerava Belgije obdržati ali pretvoriti Belgijo v sestavni del nemške države, da se pa moramo zavarovati pred nevarnostjo, da bi ta dežela, s katero hočemo po vojni zopet v miru in prijateljstvu živeti, postala orodje sovražnih spletk. Če bi se nam v ožjem krogu od nasprotne strani, morebiti od vlade v Le Havre, predlagalo pogajanje, bi takega predloga ne odklonili, če tudi bi pogajanja samoobsebi umevno zaenkrat bila le neobvezna. Zdi se, da se to za enkrat ne zgodi, in zato moram ostati pri dosedanji metodi dialoga preko kanala in preko oceana.

Rad priznam, da poslanica predsednika Wilsona z dne 11. t. m. pomenja morebiti majhen korak k medsebojnemu zbližanju. Preko predolgih izvajanj preidem takoj k štirim načelnim točkam, ki se po mnenju predsednika Wilsona pri medsebojnem pogajanju morajo upoštevati. Prvi načelni stavek pravi, da se mora vsak del končnoveljavnega sporazuma v bistvu naslanjati na pravičnost v določenem primeru in na tako poravnavo, o kateri je najbolj verjetno, da bo imela za posledico trajen mir. Kdo bi temu ugovarjal? (Pritrjevanje.) Izrek velikega cerkvenega očeta Avguština »Justitia fundamentum regnorum«, je, dasi star že poldrugitisoč let, še danes veljaven in gotovo je, da more biti trajen le tak mir, ki v vseh svojih delih sloni na načelih pravičnosti.

Drugi stavek zahteva, da se narodi in province ne potiskajo iz ene državne oblasti v drugo, ko da bi šlo le za predmete ali kamenčke v igri, če tudi v veliki igri ravnotežja moči, ki je menda diskreditirana za večne čase. Tudi temu stavku lahko brezpogojno pritrdim in le čudno je, da ga predsednik Združenih držav vnovič naglaša. Ta stavek vsebuje polemiko proti davno minulim razmeram in nazorom, proti kabinetni politiki in kabinetnim vojnam, proti pomešanju državnih ozemelj s knežjo privatno lastnino, kar pač vse spada v davno preteklost. Ne bil bi rad neuljuden, ali, če se spomnimo prejšnjih Wilsonovih izjav, bi morali verovati bajki, da obstoji v Nemčiji razlika med avtokratično vlado in brezpravno maso ljudstva. In vendar pozna predsednik Združenih držav — vsaj nemška izdaja njegove knjige o državi dokazuje to — nemško državnopravno literaturo in ve torej, da so pri nas knezi in vlade vrhovni člani v državi organizirane ljudske celote, vrhovni člani, ki končno odločajo, a tako, da je tudi za-nje — ker tudi kot vrhovni organi spadajo k celoti — le blagor celote merodajna smer za odločitev. Koristno je, da Wilsonovim rojakom to izrecno pokličemo v spomin. Če Wilson v drugem stavku končno izjavlja, da je »igra ravnotežja moči« za vedno diskreditirana, moremo tudi to le z zadovoljstvom pozdraviti. Kakor znano, je Anglija iznašla načelo o varovanju ravnotežja moči ter ga uveljavljala zlasti tedaj, če ji je kaka država evropskega državnega kontingenta postala premočna. Bil je to le drug izraz za nadvlado Anglije.

Tretji stavek, po katerem se mora vsako vprašanje ozemlja rešiti v interesu in v prilog prizadetega prebivalstva, ne pa zgolj kot del poravnave ali kompromisa tekmujočih držav, je le izpeljava prejšnjega v gotovi smeri ali pa tudi konsekvenca iz tega, in torej v tem pritrdilu ni obsežen. Končno četrti stavek, ki zahteva, da se mora zadovoljiti vsem jasno opisanim zahtevam, ne da bi se stavile nove, ki bi dale povod za nasprotstva, kaera bi mogla motiti mir Evrope in s tem celega sveta. Tudi v tem oziru lahko načelno pritrdim in izjavljam s predsednikom Wilsonom, da se more razpravljati o splošnem miru na taki podlagi. A potreben je pridržek: Ta načela bi se ne smela po predsedniku Združenih držav le predlagati, marveč bi jih morale vse države in vsi narodi tudi priznati. (Klici: Res je!) Zdi se mi, da gospod Wilson, ki nemškemu državnemu kanclerju včasih očita nazadnjaštvo, v poletu svojih idej koraka daleč pred obstoječimi dejstvi. Gotovo! Zveza narodov, ki bi slonela na pravičnosti in vzajemnosti nesebičnega priznavanja, stanje človeštva, v katerem bi z vsemi ostanki prejšnjega barbarstva vojna popolnoma izginila in v katerem bi ne bilo več krvavih žrtev, ne uničevanja narodov in ne razdiranja težko pridobljenih kulturnih vrednot — to bi bil cilj, katerega moramo iskreno želeti. A ta cilj še ni dosežen, ne obstoji še od vseh narodov za ohranitev miru v imenu pravice ustanovljeno razsodišče!

Če je gospod Wilson o priliki rekel, da nemški državni kancler govori pred sodiščem celega sveta, moram — kakor stvari danes stoje — v imenu nemške države in njenih zaveznikov to sodišče odkloniti, ker ni nepristransko, kakor bi radostno pozdravljal, če bi obstojalo nepristransko razsodišče, in kakor bi rad pripomogel, da se ustvari tako idealno stanje. Žal, da pri vodilnih državah entente ni opažati podobnega naziranja. Vojni cilji Anglije, kakor je to razvidno iz Lloyd Georgejevega govora, so vedno še povsem imperialistični in hočejo svetu vsiliti mir, kakršnega si želi Anglija. Če govori Anglija o samoodločevanju narodov, ne misli nikdar na to, da bi to načelo uveljavila za Irsko, Egipt ali Indijo. Naš cilj je bila od početka obramba domovine, varovanje naše teritorialne celokupnosti, svoboda našega gospodarskega razvoja v vseh smereh. Naša vojna če tudi mora nastopiti ofenzivno, je po svoji bitnosti defenzivna. Poudarjam to ravno sedaj s posebnim naglasom, da ne nastane kako nesporazumljenje glede naše politike na vzhodu.

Ko je ruska delegacija dne 10. februarja prekinila mirovna pogajanja, smo imeli nasproti Rusiji proste roke. Prodiranje naših čet je imelo zgolj namen, da varujemo sadove z Ukrajino sklenjenega miru. Tendenca osvojevanja ni bila merodajna. Odzvati smo se morali Ukrajini, ki nas je klicala na pomoč. Če so sledile tudi drugod vojaške operacije, velja glede njih isto načelo: ne pomenjajo osvojevalnih ciljev. Odzvali smo se nujnim prošnjam ljudstva za pomoč proti zatiranju in nasilju rdeče garde in drugih tolp. Gre za to, da se napravi red in mir v interesu miroljubnega prebivalstva. Ne mislimo na to, da bi se ustalili v Estlandiji ali na Litvi, pač pa želimo, živeti po vojni s tam nastajajočimi državnimi tvorbami v prijateljskih odnošajih.

Vojaška akcija na vzhodu pa je rodila uspeh, ki daleč presega ravnokar očrtani cilj. Včeraj, in to je razveseljivo dejstvo, katero Vam moram sporočiti, je prispelo naznanilo, da je petrograška vlada sprejela naše pogoje in da je odposlala zastopnike za nadaljnja pogajanja v Brest Litovsk. Tudi nemški zastopniki so snoči tje odpotovali. Mogoče, da so posameznosti še sporne, a glavna stvar je dosežena: Rusija je izjavila voljo za mir, naši pogoji so sprejeti, mir se sklene v najkrajšem času. (Živahno pritrjevanje.)

Če spregovorim še besedo o Poljski, za katero se v najnovejšem času entente in tudi gospod Wilson živo zanimata, moram naglašati, da je Poljska osvobojena s skupno močjo Nemčije in Avstro-Ogrske od trde odvisnosti caristične Rusije z namenom, da ustanovimo samostojno državo, ki naj postane v neoviranem razvoju svoje kulture tudi steber za mir Evrope. K raznim težkočam na gospodarskem polju je prišla vsled razsula stare Rusije še nova težkoča — glede meje nove države napram sosedni ruski državi. Ta vzrok je v prvem trenotku, ko je bila znana pogodba z Ukrajino, zbudil na Poljskem veliko nevoljo. Upam pa, da se bo z dobro voljo posrečilo, ob upoštevanju etnografičnih razmer priti do sporazuma. Vsled izrecne namere, da bomo storili vse, da se ta spor spravi s sveta, se je v poljskih krogih nevolja že nekoliko polegla, kar z zadovoljstvom konštatiram.

Kakor ste, gospoda, iz navedenega razvideli, je v kratkem pričakovati mir na celi vzhodni fronti od Vzhodnega do Črnega morja in vojne naveličani svet, zlasti tudi nevtralne države, vprašujejo z nervozno napetostjo, je-li so s tem tudi odprta vrata splošnemu miru. A zdi se, da so ententne države, da so Anglija, Francija in Italija še nedostopne za glas pameti in človečnosti. V nasprotstvu s centralnimi državami je ententa od početka sem zasledovala osvajalne cilje; bori se za vrnitev Alzacije-Lorene Franciji. V tem oziru nimamo ničesar dodati svojim prejšnjim izjavam. Alzaško-lorensko vprašanje v mednarodnem zmislu ne obstoji. (Živahno pritrjevanje.) Če tako vprašanje obstoji, potem je to vprašanje zgolj nemško.

Ententa se bojuje za pridobitev avstro-ogrskih ozemelj Italiji, bojuje se za osvojitev Palestine, Sirije in Arabije. Anglija je posvetila posebno pozornost turškemu ozemlju. Anglija hoče, kakor je to opetovano priznala, zaokrožiti angleško posest zlasti v Afriki. Spričo te agresivne politike pa ententa še vedno kaže na imperialistično, avtokratično Nemčijo, ki moti svetovni mir in katero je treba uničiti v interesu svetovnega miru.

Nasproti spletkarski igri, kakor se je pričela v Švici, sprejemam to priliko, da izjavim vsemu svetu, da nismo in ne bomo nikdar mislili na to, da bi se dotaknili nevtralnosti Švice.

Svet hrepeni po miru; nima druge želje, kakor da se konča trpljenje vojne. Toda izjave sovražnih državnikov razburkajo vedno iznova vojno furijo svojega prebivalstva. Res je pa tudi to, da so se oglasili v zadnjem času na Angleškem tudi še drugi državniki, ki govore bolj spravljivo. Svet stoji sedaj pred največjo, najusodnejšo odločitvijo. Ali se odloči sovražnik, da sklene mir — s tem predpogojem smo pripravljeni, da pričnemo pogajanja — ali pa nadaljuje zločinsko blaznost osvojevalne vojne. Potem se bodo naše sijajne čete pod svojim genialnim voditeljem bojevale dalje. (Pritrjevanje.)

Za državnim kanclerjem je govoril njegov namestnik Payer, ki se je v svojem govoru dotaknil tudi zadnje stavke v Nemčiji. Dejal je: S stališča celokupnosti moramo stavko kar najbolj obžalovati in obsojati. Če ni bila škoda vsled stavke večja, tedaj ni to zasluga onih, ki so bili pričeli stavko, temveč zasluga strokovnih organizacij in socialno demokratične stranke, ki sta odklonili udeležbo pri stavki. Napačno je pa bilo, da sta se potem le deloma pridružili stavki — kakor sta nam izjavili — le zato, da obdržita stavko v pravih mejah.

Slovensko ženstvo,

na delo za slovenske oslepele vojake!

Slovenska javnost še ni imela prilike, da bi zaznala v mejah svoje ožje domovine neskončno gorje vseh slovenskih invalidov, zlasti pa onih, katerim je kruta vojna vzela vid. Do teh najbolj nesrečnih rojakov nas vežejo najvišje dolžnosti.

Materielne oskrbe oslepelih slovenskih vojakov se je lotil že podpisani odbor, sedaj gre za **moralno in duševno preskrbo** slepcev.

Ne pripustimo, da slepca, — ko se zave, da je izgubil vid, — zamori čut skrajne bede. Kakor hitro so prve rane zaceljene, mora biti pomoč že tu — v moralnem oziru. K tej prvi pomoči spada v prvi vrsti kot najizdatnejša olajšava, **naučiti jih branja in pisanja,** prirejenega nalašč za slepce.

Naša naloga je, osnovati vsem slovenskim invalidom-slepcem primerno knjižnico v materinščini.

Podpisani odbor se je obrnil do gospodične Minke Skabernetove, c. kr. vadniške učiteljice v Ljubljani, da — z dovoljenjem c. kr. dež. šol. sveta — otvori v Ljubljani tritedenski tečaj za pouk v pisavi po Braillovi metodi za slepce in pripravi knjig v taki pisavi. Gdč. Skabernetova, ki je bila dovršila na Dunaju tečaj za pouk slepcev, je stopila s slovenskimi invalidi-slepci v Gradcu v oseben stik, jih obiskala v njih zavodu in spoznala njih želje.

Zanimive posameznosti precej težavnega in resnega cilja, ki ga ima tečaj, bo gdč. Skabernetova osvetlila v posebnem predavanju, da seznani slovensko ženstvo in vse plemenite rojake z našo skupno nalogo, razložila jim bo način in načrt, po katerem se bodo priredile in pisale slovenske knjige za slepce in se na ta način ustanovi slovenska knjižnica za slepce. — Prirejanje knjig je tudi v drugih deželah prevzelo usmiljeno, jezikovno izobraženo ženstvo.

To uvodno predavanje se bo vršilo **v petek 1. marca ob pol sedmih zvečer** v fizikalni dvorani tukajšnjega **c. kr. učiteljišča** na Resljevi cesti, južne stopnice, II. nadstropje. Pri predavanju bo iz prijaznosti razkazoval skioptične slike iz slepstva prof. Jos. Verbič. Tedaj se bo otvoril v pondeljek 4. marca in vršil v isti dvorani vsak delavnik od 6. do pol 8. zvečer ter bo trajal tri tedne.

Podpisani odbor se trdno nadeja, da si bo slovenska javnost štela v dolžnost, posetiti napovedano predavanje v obilnem številu in da se bo slovensko ženstvo v plemenitem razumevanju naše slovenske kulturne naloge drage volje odzvale vabilu na tečaj.

Slovenski odbor za vojne invalide v Ljubljani.

Politični pregled.

= **Deklaracijska politika in nje postanek.** Misel osamosvojitve in ujedinjenja jugoslov. narodov je naraven produkt razvoja in se je pojavljala že v prvih dobah kulturne osamosvojitve posameznih narodov. Starejša zgodovina teh narodov nam dokazuje, da ti zasužnjeni narodi niso bili zadovoljni s svojimi gospodarji in razmerami. Številni upori, domače vojne, ki jih beleži zgodovina pri vseh jugoslovanskih narodih in neprestano naslanjanje na mogočne tuje sosede sedaj tega sedaj onega naroda pa ni moglo dovesti do složnega nastopa. Jugoslovanski narodi so se vedno zanašali na protekcijo, pravičnost in milost svojih sosedov, zato se tudi niso otresli valpetskega režima, ki je vladal nad njimi stoletja in si utrjeval med njimi svojo politično in gospodarsko oblast. Prvi konkretneji pojavi v novejši zgodovini za osvoboditev spadajo v dobo francoske revolucije in ustanovitve Ilirije. Misel pa takrat ni prodrla, ker so morali Francozi po treh letih zapustiti slovensko-hrvaške dežele. Novo pobudo je dalo tej misli revolucijsko leto 1848. Na frankfurtskem državnem zboru so zahtevali nekateri udeležniki, da naj se Avstrija uredi po narodnostih. Od tistih dob je bilo politično življenje v Avstriji neprestano razburkano. Dobili smo v 70. letih končno ustavo in dualizem, ki so zanj sicer post festum glasovali tudi slovenski poslanci. Ogrska je postala samoupravni del monarhije in ji je pripadel velik del Jugoslovanov. V tistih letih in že nekaj prej so domači politiki z veliko vnemo zagovarjali ilirizem in priklopitev jugoslovanskih dežel kot samoupravni del Ogrski, ker so bili prepričani, da je Ogrska bolj svobodomiselna nego Avstrija in bi se na ta način ustvaril kompakten narod, ki bi bil zmožen za samostojno kulturno življenje. Pripravljali so konference, tabore in naglašali, da naj se v novi upravni enoti združijo Slovenska, Dalmacija, Hrvaška in Slavonija. Zgodovina je pa prečrtala te načrte. Ne ogrski in ne avstrijski Slovani si niso priborili enakopravnost; nasprotno, dotedanji gospodarji so povečali svojo oblast in gospodarsko premoč v njih pokrajinah. Politiki po vseh teh deželah so se zatekali v okrilje avstrijske in ogrske vlade in skušali doseči posamezne koncesije s prošnjami, intervencijami in podpiranjem vsakokratnih vlad. V tej dobi so emancipisti največ grešili, ta evolucijska politika razdora in razkola, lov za volilci s posameznimi koncesijami je bila prava mrtva doba v razvoju jugoslovanskega vprašanja. Prvi izrazit korak v tem oziru je napravila jugoslovanska socialna demokracija leta 1909. s svojo tivolsko resolucijo, ki je iznova zbudila misel o ujedinjenju jugoslovanskih narodov. Resolucija takrat ni našla odmeva v meščanskih strankah, toda podana je bila podlaga. Med svetovno vojno so narodi začeli odločneje zahtevati svoje pravice; tako tudi Jugoslovani. Pokojni Krek je poznal zgodovino, poznal tivolsko resolucijo socialne demokracije, in je, vsaj kolikor je nam znano, razumel položaj in spravil jugoslovanske meščanske politike na novo pot potem, ko je v temelj naše resolucije vpletel še dinastično in avstrijsko pripadnost. Zgodovina jugoslovanskega pokreta ima torej dolgo pot. Bistvo deklaracije pa je: popolna svoboda narodov, da si sami ustvarijo svojo kulturno in gospodarsko bodočnost.

= **Nemško nacionalni poslanci v upravnem svetu južne železnice.** Pretečen teden so bili poklicani v upravni svet južne železnice nemško nacionalni poslanci Dobernig, Pantz in Kraft. O tem piše »Arbeiter-Zeitung«: »Brezdvomno je, da se bo izvrševalo nadziranje gospodarstva južne železnice, ki pripada naravno tudi parlamentu, po poslancih, ki so postali upravni svetniki, le na precej nezadovoljiv način. Ti trije poslanci bi se bili morali tudi vprašati, kaj da je napotilo južno železnico, da si je zaželela poslance kot upravne svetnike. Vzrok ne more biti drug nego ta, da hoče imeti poslance za zagovornike in protektorje za kapitalistične interese družbe. Največji pomislek bi pa moralo zbuditi pri poslancih dejstvo, da so združeni z mesti upravnih svetnikov precejšnji dohodki in da obstoji sum, da ima to dejstvo med nagibi za vstop svoje določeno mesto.

= **Ljeninovi nagibi za sklep miru.** Londonski »Daily Telegraph« poroča o zadnjih dogodkih v Petrogradu sledeče: Sovjet ljudskih komisarjev se je sestal v ponedeljek zvečer in se je posvetoval do ranega jutra. Poročila armadnih in mornariških poveljnikov o možnosti uspešnega odpora proti nemškemu pohodu so bila zelo pesimistična, čeprav ne brezupna. Predlog, naj se Rusija vda, je bil končno sprejet le z enim glasom večine. Ta predlog je izzval izredno živahno in strastno debato. Brzojavka v Berlin je pa bila odposlana brez pritrditve izvršilnega odbora sovjetov. Namesto da bi bila sklicala vlada plenarno sejo, je pozvala le člane svoje stranke in jim je sporočila sprejeti sklep. Ljenin je izvajal, da Rusija ni v stanju, da bi se upirala nemškemu vpadu. Zato bi bila posledica nadaljevanje vojne ta, da bi bila Rusija povsem razdejana in bi bili uničeni vsi uspehi revolucije. Le s sklepom miru se ohranijo uspehi revolucije. Mir je pa tudi predpogoj za nadaljnji preustroj Rusije v socialističnem zmislu. Ruske čete so potrebne za boj proti Kaljedinu in vsem notranjim sovražnikom. Ni jih mogoče pošiljati na fronto. Še en vzrok je bil merodajen za sklep miru. Nemci za enkrat še niso prišli do nobenega sporazuma z imperialisti zapadne Evrope. Do tega zedinjenja pa pride prej ali slej. Potem bi bilo pa za Rusijo prepozno, da bi sklepala mir, kajti potem bi se združili imperialisti vsega sveta, da bi zdrobili rusko revolucijo. Če Rusija sedaj ne sklene miru, je treba računati s tem, da bodo Nemci tekom desetih dni v Petrogradu.

= **Uspeh londonske konference ententnih socialistov.** Henderson je označil uspeh pravkar končane londonske konference ententnih socialistov sledeče: Zveza narodov za razorožitev in za preprečenje bodočih vojn, popolna svoboda in nedotakljivost Belgije, Srbije, Romunije in Črne gore, druge teritorialne izpremembe, v kolikor zadenejo Anglijo, na podlagi pravičnosti in prava z namenom trajnega svetovnega miru. To so minimalne zahteve. Pri izvršitvi teh zahtev se mora odkloniti gospodarski bojkot proti Nemčiji. Sedanja vojna se mora končati s spravo. Obe stranki morata opustiti militarizem.

= **Zastopniki italijanskih iredentističnih delavcev** — tako poročajo iz Rima — so odpotovali na londonsko socialistično konferenco. Na konferenci predlože spomenico, kjer ugotove svojo solidarnost z vsemi zatiranimi narodi avstrijsko-ogrske monarhije in zahtevajo razkosanje Avstro-Ogrske.

= **Želja po mednarodni socialistični konferenci.** »Socialiste Belge« izjavlja, da je večina francoskih socialistov za mednarodno konferenco. Vsled tega se je bil izjavil tudi Vandervelde za njo. Če bodo sklepi londonske konference primerni, skliče Vandervelde takoj mednarodno konferenco, vštevši vse stranke iz vojskujočih se držav. Splošno se predlaga Stockholm, Angleži so za Bern, da bi s tem ustregli svoji vladi. Pomembno je, da se Vandervelde ne upira več.

= **Vesti iz Italije.** Poslanska zbornica je sprejela s 343 glasovi proti 44 glasovom dnevni red, ki izreka vladi zaupanje. Zbornica je sklenila, da se odgodi do srede aprila. — Meja med Švico in Italijo je popolnoma zaprta. Ves osebni in tovorni promet je ustavljen.

= **Vpoklic angleških municijskih delavcev.** Reuterjev urad poroča: Minister za nacionalno pomožno službo, Geddes, je izjavil na shodu iz službe odpuščenih vojakov in mornarjev, da izvede sedaj vlada v najširšem obsegu svoje načelo, da vpokliče vse za vojno službo sposobne

delavce po municijskih tovarnah, ki še niso služili in jih nadomesti z drugimi. Doslej razpolaga Anglija že z 85.000 možmi, želi pa 100.000 mož.

= **Gospodarsko pogodbo** sta sklenili Norveška in Amerika. Te pogodbe je deležna tudi Anglija in ostali aliiranci. Pogoji so tajni.

= **Španska prizna samostojnost republike Finske.** Španski listi poročajo, da je zagotovil ministrski predsednik finske komisije, ki je dospela v Madrid, da bo priznala španska vlada Finsko kot samostojno republiko.

Dnevne beležke.

— **Zavod za obnovitev Goriško-Gradiščanske** je jel poslovati v Trstu kot poseben oddelek c kr. namestništva. Pomembno je, da je zavod, ki je pod vodstvom ministrstva javnih del in namestništva v Trstu, poklicalo v sosvet, ki šteje 34 članov, tudi dva zastopnika delavstva, in sicer sodr. Josipa Tuntarja za Furlansko in doktorja H. Tumo za slovensko socijalno demokracijo. Sodelovanje proletarijata so jeli torej priznavati polagoma pri vseh gospodarskih in socialnih vprašanjih. Menda ne bo na škodo stvari! Zastopnika sta na seji 18. t. m. podala izjavo, da pozdravljata najtoplejše pričeto akcijo ter zastavita svoje najboljše moči za blagor goriškega ljudstva, vzdrževajoč svoja politična, socialna in gospodarska načela. Stopita v akcijo brez iluzij, ker dosedanja vojaška, civilna in avtonomna uprava ni mogla delavnemu ljudstvu pomagati iz velike bede. Zahtevala sta predvsem polno svobodo gibanja za ljudstvo in za oblastva na Goriškem ter odstranitev vojaške uprave. Predložila sta daljšo spomenico ter sta si pridržala staviti svoje posebne obširne predloge in gospodarski načrt. V točki 10) izjave sta zahtevala: Vsi obrtni delavci, posebno zidarji, opekarji in mizarji, kovači in drugi zaposleni pri zgradbah se imajo oprostiti od vojaštva ter vsi organizirati v dveh delavskih zbornicah tako, da tvorijo slovenski okraji eno, furlanski drugo. Delavske zbornice morajo vse delavce organizirati v strokovnih društvih ter je delavstvo usposobovati edino-le na podlagi tarifnih pogodb, katere sklepajo strokovna društva sporazumno z delavsko zbornico. Posamezna strokovna društva imajo pravico, da pri zadostnem številu članov oskrbujejo sama apravizacijo potem konsumnih zadrug, ki se ustanove. Izjava se je končala: Če se stališče zastopnikov delavstva ne sprejme, odklanjata vsako odgovornost za uspeh in bosta sodelovala iz razloga, da se delavstvu ne bo očitalo ravnodušnosti in protivnosti pri tako velikem in humanem podjetju ter v prepričanju, da sodelovanje delavstva gotovo ne ostane brez haska za akcijo zavoda za zopetno zgradbo Goriško-Gradiščanske.

— **Oprostitev učiteljev.** Vojno ministrstvo razglaša, da se oprosti do 15. julija t. l. vse ono učiteljsko osobje državnih, deželnih in občinskih šol, ki so za službo na fronti nesposobni.

— **Ogenj.** Včeraj opoldne je pričelo goreti pri Dornanu v Spodnji Šiški. Vojaštvo in požarna bramba so zadušili ogenj, da se ni razširil na sosednje hiše.

— **Prijeta tatica.** Katarini Komčevi iz Zg. Šiške je bilo pred kratkim ukradenih iz nezaklenjenega stanovanja 1350 kron. Čez nekaj dni je dobila na kuhinjskem oknu ovitek, v katerem je bilo 800 kron. Naslednji dan je izsledila policija tatico, neko 22 letno beguniko. Ostali znesek je bila skrila tatica med gnoj. Izročili so jo deželnemu sodišču.

— **Električno napravo** v Predjami pri Prečni, last Franca Seidla, je kupil V. Bon z Reke za 250.000 Upanje je sedaj da dobi vsled tega nakupa Novo mesto električno luč. Bon je kupil v Novem mestu hišo trgovca Antona Weissa za 59.000 kron. — Ludovik Ferlič je prodal svoj hotel v Novem mestu Francu Prijatelju iz Tržiča pri Mokronogu za 80.000 kron.

— **Nezgoda v jeseniški železniški kurilnici.** Dne 19. t. m. je imel opraviti delavec Anton Čop v kurilnici s premikanjem voz. Pri tem delu je prišel med dva voza in so ga prijeli odbijači ter ga tako hudo poškodovali, da je takoj umrl. Pri obdukciji se je namreč izkazalo, da ima zlomljena tri leva rebra in eno desno rebro ter da mu je trup pretisnjen. V zmislu predpisov bi moralo biti pri tem delu več delavcev, v tem primeru je pa bil Čop sam, tako da pravzaprav nihče ni videl, kako se je nesreča zgodila. Prav bi bilo, da bi delavci sami zahtevali, da se vrši tako delo po predpisih. Sedaj se pa načelnik g. Fritsch in vsi drugi izgovarjajo, da ne vedo, kako je bila mogoča taka nezgoda.

— **Okrajno glavarstvo v Gorici.** Okrajno glavarstvo v Gorici, ki je doslej poslovalo v Ajdovščini, se 1. marca vrne zopet v Gorico.

— **Na smrt na vešalih** je bil obsojen pred porotnim sodiščem v Celovcu lovec Jakob Ausserhofer. Ausserhofer je bil pripravil za svojega tovariša zastrupljeno kavo. Slučajno je pa pila to kavo soproga posestnika lova Schneditzova in umrla.

— **Meso po 22 in 28 K za kg.** Tržaški „Lavoratore" poroča, da se prodaja od petka naprej v Trstu meso brez kosti po 28 K in s kostmi (ali bolje rečeno kosti) po 22 K za kg. Konjsko meso pa po 18 K. Srečno ljudstvo!

— **Pet starčkov se je zadušilo.** V soboto zjutraj so našli v tržaški ubožnici v eni sobi pet starčkov, ki so se bili zadušili vsled uhajajočega plina.

29 600 cigaret je ukradel. Iz Trsta poročajo: Na južni kolodvor v Trstu sta prišla pred nekaj dnevi dva vagona tobaka. V Mariboru sta bila vagona še nedotaknjena. Pri reviziji v Trstu je pa bilo ugotovljeno, da manjka velika množina tobaka. Prihodnji dan je peljal nek vojak na vozičku dva velika zavoja. Stražnik ga je ustavil. Ko je vprašal vojaka, kje da je dobil zavoje je vojak pobegnil. V obeh zavojih je bilo 29.600 šport cigaret. Domnevajo, da so bile ukradene iz vagonov na južnem kolodvoru.

— **Gladno ljudstvo pleni po Mostarju.** Osješki »Jug« poroča: Iz Mostarja prihajajo tužni glasovi, ker lakota trka neusmiljeno na vrata. V torek popoldne je lačna množica ves popoldan do 9. ure zvečer plenila po prodajalnah jestvin. Kedarstvo je bilo brez moči. Vojaštvo, katero je prišlo iz bližnjega mesta, je napravilo mir pozno ponoči. Vznemirjenje vlada neprestano in ako se ne bo hitro pomagalo, se bo plenjenje ponovilo. »Hrvatska Država« dostavlja: Vrhbosenski nadškof, prevzviseni gosp. dr. Josip Stadler, pravi tajni svetnik, prodaja, ko se to dogaja, pšenico po oderuških cenah v Dalmacijo, ono pšenico, katero je mostarski škof iskal za svoje vernike. Ali ker mostarski škof ni tako bogat, da bi mogel po oderuških cenah kupiti pšenico od sarajevskega nadškofa, je odšla pšenica v Dalmacijo.

— **Za naslov prosi.** Iz ruskega ujetništva sedaj se vrnivše avstrijske vojake prosi podpisani, da mu naznanijo naslov njegovega brata, Franca Mohar, 30 let star, doma na Kranjskem (Kresnice), ki je prišel kot pešec pri pešpolku št. 84 maja meseca 1915 v rusko ujetništvo. Zadnjič se je javil v juliju 1916; poznejše poizvedbe o njem niso imele uspeha. — Al. Mohar, naredник, Div. Back., Zug 1, Feldpost 521.

— **Zastopniki prebivalstva v deželni komisiji za preživljanje.** Na podlagi določila v drugem odstavku § 7. zakona z dne 27. julija 1917, št. 313, drž. zak., zadevajočega državni prispevek za preživljanje za svojce vpoklicancev, so bili po c. kr. deželnem predsedniku za Kranjsko sledeči zastopniki prebivalstva pokličani v deželno komisijo za preživljanje v Ljubljani, oziroma v okrajno komisijo za preživljanje v Ljubljani za mesto: I. V deželno komisijo za preživljanje: A) kot člani: 1. Franc Skol, posestnik, Karunova ulica 12. 2. Mihael Majcen, posestnik, Dolenjska cesta 4. 3. Ivan Bugenigg, sodarski mojster, Cesta na Rudolfovo železnico 5. 4. Valentin Urbančič, kovaški mojster, Dolenjska cesta 1. 5. Josip Olup, kramar, Stari trg 2. 6. Franc Medic, trgovec s čevlji, Elizabetna cesta 5. 7. Franc Unger, poslovodja, Hranilnična cesta 12. 8. Alojzij Kozman, tovarniški mizar, Spodnja Šiška 254. B) kot njihovi namestniki: 1. Jožef Kerzic, posestnik, Karolinska zemlja 28. 2. Lovrenc Sare, posestnik, Karlovška cesta 19. 3. Ivan Pengov, podobar, Kolodvorska ulica 20. 4. Josip Zupan, čevljarski mojster, Vegova ulica 12. 5. Anton Poziep, trgovec s premogom, Komenskega ulica 19. 6. Matija Grabner, trgovec z usnjem, Florijanska ulica 15. 7. Ivan Tomažič, strojnik, Sv. Petra cesta 72. 8. Karel Krusič, preddelavec, Sremska 11. II. V okrajno komisijo za preživljanje: A) kot člani: 1. Ivan Jevc, posestnik, Črna vas 34. 2. Jožef Ponikvar, posestnik, Karolinska zemlja 50. 3. Ivan Sirk, mesarski mojster, Poljanska cesta 70. 4. Ivan Perenta, kleparski mojster, Hradeckega vas 5. 5. Vid Bratovž, starinar, Stari trg 20. 6. Ivan Soklič, trgovec s klobuki, Pod trančo 1. 7. Ivan Ambrož, sukač, Trnovski pristan 32. 8. Franc Borštnar, mizarski pomočnik, Hranilnična ulica 6. B) kot njihovi namestniki: 1. Jožef Vidmar, posestnik, Črna vas 38. 2. Ivan Kraljič, posestnik, Črna vas 37. 3. Ivan Urbančič, kovaški mojster, Dolenjska cesta 10. 4. Ivan Kersnic, krojaški mojster, Resljeva cesta 1. 5. Maks Hrovatin, trgovec s premogom, Velika čolnarska ulica 4. 6. Ivan Gajšek, trgovec s papirjem in pisalnimi potrebščinami, Sv. Petra cesta 2. 7. Lovrenc Palovec, delavec, Rožna ulica 27. 8. Anton Strgar, delavec, Žabjek 11.

Vojna.

Dunaj, 26. februarja. (Kor. ur.) Uradno se razglaša: Zapadno Brente se je izjalovil italijanski sunek. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 26. februarja. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Vzhodno bojišče. Štiri dni potem, ko smo prekoračili Moonsund, so naše v smeri na Reval prodirajoče čete — na čelu jim kolesarji, kavalerija in ostrostrelci s strelnimi puškami — včeraj dopoldne po kratkem boju vzele revalsko trdnjavo. V Liveniji so v mnogih mestih razobesili zastave, ko smo vkorakali v mesto. Osvobodili smo mnogo domačinov, katere so bili Rusi zaprli. Južno Pskova so naši polki naleteli na oster odpor. Po ljutem boju smo pognali sovražnika v beg ter zasedli mesto. Pri Kolenkovičih so se četam armadne skupine Linsingen ustavljale znatne ruske čete. Sovražnika smo v drznem napadu vrgli nazaj, mesto in kolodvor smo vzeli z naskokom. Čete te armadne skupine so v nekaterih dneh vkljub naporom in pomanjkanju napredovale za 300 kilometrov. V zvezi z ukrajinskimi oddelki so pregnale ropajoče tolpe iz velikega dela dežele. V osvobojenem ozemlju je zavladal zopet red in mir. Na novo smo na vzhodni fronti ujeli: tri divizijske štabe, 180 častnikov in 3676 mož. Vjetnikov pri Revalu in Pskovu še nismo prešteli. — Z ostalih bojišč nič novega. — Von Ludendorff.

Državni zbor.

Na Dunaju, 26. februarja.

Ministrski predsednik Seidler je bil v avdijenci pri cesarju. Nato je bil dolgotrajni posvet, ki je sklenil, da pristoji vlada na to, da se reši proračunski provizorij v svoji celoti. Vlada odtegne torej vse svoje kompromisne predloge in določi zbornici zadnji rok. Če se po tem roku izjalove vsa nova pogajanja, bo vlada ukrenila najodločnejše odredbe. Ministrski posvet se je bavil razen z proračunsko krizo tudi še z razmerami v Galiciji, ki zahtevajo za obnovitev miru rezkih odločb. Ko so izvedele stranke za novo stališče vlade, so se takoj sešle na posvetovanja.

Današnja seja državnega zbora se je takoj po otvoritvi prekinila do dveh popoldne. V tem času je bila seja načelnikov strank, ki je sklenila, da se izpremeni dnevni red seje tako, da se odstavi z dnevnega reda drugo čitanje proračunskga provizorija. Zbornica je pritrdila temu sklepu in namesto drugega čitanja proračunskega provizorija je obravnavala zbornica poročilo justičnega odseka glede prodaje fidejkomisnih posestev. Zakon o prodaji fidejkomisnih posestev določuje sedaj, da se smejo prodajati fidejkomisi le v celoti. Izpremememba gre sedaj za tem, da se smejo fidejkomisi tudi razdeljevati pri prodaji.

Seja je trajala le četrt ure, nato je bila zaključena. Prihodnja seja jutri. — Minister za javna dela je predložil zakonski načrt glede izpremembe splošnega rudniškega zakona.

Zadnje vesti.

Nemški mirovni pogoji napram Rusiji.

Berlin, 26. februarja. (Kor. ur.) Državni podtajnik von dem Bussche je naznanil v zajetnagi mirovne pogoje napram Rusiji. Ozemlja, ki so zapadno od prej določene črte — črta se preloži v pogajanju Dvinsk do vzhodne meje Kurlandske — ne bodo več pod oblastjo Rusije. Nemčija in Avstro-Ogrska določita bodočo usodo teh ozemelj v sporazumu s prebivalstvom. Livonijo in Estlandijo zasede nemška policijska sila, dokler ne zagotove dežele naprave varnosti. Rusija mora z Ukrajino takoj sklenti mir, odpokliče čete in takoj vse dogovore z Ukrajino in Finsko, zagotovi Vrangelv vzhodnoanatolski pokrajini Turčiji, prizna odpravo turških kapitulacij in izvede brez odloga demobilizacijo. Nadaljne določbe se tičejo ruskih tudi in vojnih tudi civilnih ujetnikov, plovbe trgov. tudi v Črnem morju in vzhodnem morju, obnovitev veljavnosti nemško-ruske trgovinske pogodbe, zagotovitev carinskih predmetov do koncem leta 1925, Rusija se odreče vsaki agitaciji proti zavezniškim državam, tudi v zasedenem ozemlju. Te pogodbe mora sprejeti Rusija tekom 48 ur. Ruski pooblaščenci morajo takoj odpotovati v Litovski Brest in morajo tekom treh dni podpisati mir, ki mora biti v nadaljnjih dveh tednih ratificiran.

Ruska delegacija je odpotovala v Litovski Brest, a severno od Pskova ni mogla dalje, ker je bil razrušen most.

Nemške čete bodo prodirale, dokler ne bo sklenjen mir.

Dunaj, 26. februarja. Iz vojnoporočevalskega stana se poroča: Nemške čete stoje pred Kijevom. Kijevu se bližajo tudi ojačenja boljševikov. Dosedanji ruski poskusi, zaobraniti nemškim četam pohod do Dnjepra, so se izjalovili. Po znagoviti bitki pri Kolenkovičih nadaljujejo nemške kolone pohod v pokrajino Dnjepra. Od Minska preko Berezine in Borisova so Nemci pri Orši dospeli do Dnjepra. Iz Livonije so ruske čete pregnane. V Estlandiji je po osvojitvi Revala vnod in izhod iz finskega zaliva v nemški oblasti, kar bo uplivalo tudi na finske razmere. Nemci bodo prodirali dalje, dokler ne bo podpisana mirovna pogodba.

Aprovizacija.

Meso na rumene izkaznice C št. 1 do 1400 dobe stranke v četrtek, 28. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: Od pol 2. do 2. št. 1 do 200, od 2. do pol 3. št. 201 do 400, od pol 3. do 3. št. 401 do 600, od 3. do pol 4. št. 601 do 800, od pol 4. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do pol 5. št. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. št. 1201 do 1400. 1 oseba dobi četrt kg, 2 osebi pol kg, 3 in 4 osebe tri četrt kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 in četrt kg, več oseb 1 in pol kg. — Kilogram stane 2 kroni.

Rumene izkaznice s črko B. Mestna aprovizacija zamenja prihodnje dni rumene izkaznice s črko B z zelenimi izkaznicami s črko B. Vsem strankam bo razposlala tozadevna vabila. Stranke naj se po sprejemu tega vabila zglasijo takoj v uradu za ubož. prehrano, Poljanska cesta 13/I., ter naj prineso s seboj krušne rodbinske legitimacije, kakor tudi rdeče legitimacije. Brez teh nobena stranka ne bo dobila nove izkaznice. Kdor bi do 1. marca ne dobil povabila dostavljenega na dom, naj se zglasi brez njega, ker veljavnost rumenih izkaznic s črko B ugasne s 3. marcem t. l.

Ponarejene sladkorne karte. V zadnjem času je bilo oddanih pri tukajšnjih trgovcih precej sladkornih kart na katerih so bili ponarejeni mestni pečati in številke. Vsled tega je naročil mestni magistrat za štampiliranje kart nove magistratne štampilije, ki bodo okrogle oblike (ne jajčaste kakor do sedaj) Policija oziroma d. ž. pravdništvo ima nekaj teh ponarejalcev v rokah, ker pa utegne biti večja družba, ki se bavi s ponarejanjem kart, se trgovci opozarjajo, da strogo pazijo na štampilje in številke v krogu, ter naj vsacega, ki bi prinesel karte, na katerih je pečat ali številka sumljiva, takoj pripeljejo na magistrat v mestno posvetovalnico, kjer se bode ugotovilo, če so pečati na kartah pristni ali ne. Če bi se prinesitelj sumljivih kart branil priti na magistrat, naj se ga takoj izroči policijskemu stražniku. Trgovcem se ponarejene karte ne bodo vračunavale za sladkor, ker je dolžnost vsakega trgovca, da strogo pazi za pristnost kart. Ker so bile zadnje čase nekaterim trgovcem tudi ukradene karte, katere so prejeli od strank, tako da so se ukradene karte v drugič uveljavljavljale pri trgovcih, se naroča, da vsak trgovec na sprejeti sladkorni karti pritisne svojo štampilijo ali pa sto prečta z rudečim ali modrim svinčnikom ker bode sicer vsak trgovec, ki bi prišel vsled tatvine kart ob sladkor, sam odgovoren za primanjkljaj sladkorja. Tudi se na magistratu od trgovcev ne bodo sprejemale sladkorne karte, ako ne bodo štampilirane oziroma prečrtane.

Iz stranke.

Člani odborov strokovnih organizacij, politične organizacije in »Svobode«, so vabljeni na skupno sejo, ki se bo vršila v petek, 1. marca ob 6. zvečer v društvenih prostorih, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Na seji se bo razpravljalo o zadevi društvenih prostorov.

Občni zbor podružnice Unije rudarjev v Hrastniku, se vrši v nedeljo, 3. marca ob 3. popoldne v društveni gostilni, z običajnim dnevnim redom. Na občni zbor pride poročevalec iz Ljubljane.

Za tiskovni sklad »Napreja«. Sodr. Rinaldo in sodrugi so nabrali na veselici v Delavskem Domu v Trbovljah za tiskovni sklad K 29.14. Lepa hvala!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.
Tisk „Učiteljske tiskarne" v Ljubljani.

Priporočljive knjige iz knjižnice.

Socializem. I. zvezek; upravil A. Kristan. Cena 20 v, druga izdaja.
Socialna demokracija in kmetijsko ljudstvo, iz poročila urednika Ant. Kristana. II. zvezek. 10 v.
Komunistični manifest. Napisala K. Marx in Frid. Engels. IV. zvezek. Cena 40 v.
Kdo uničuje proizvajanje v malem? Napisal Karl Kautsky. V. zvezek. 30 v.
Kapitalistični razred. Spisal Karl Kautský. VI. zvezek. Cena 30 v.
Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost. Napisal L. Wahrmund. VII. zvezek. 70 v.
O konsumnih društvih. Uredil A. Kristan. VIII. zvezek. Cena 30 v.
Kapitalistični razred. Napisal A. Kautsky. IX. zvezek. Cena 30 v.
Nevarni socializem. Napisal E. Kristan X. zvezek. 30 v.
Narodno vprašanje in Slovenci. Napisal Etbin Kristan XI. zvezek. 30 v.
Strahovi. Napisal Etbin Kristan XII. zvezek 30 v.
Država bodočnosti. Napisal K. Kautsky. XIII. zvezek. Cena 40 v.
Vojna in socialna demokracija. Cena 30 v.
Program socialne demokracije v Avstriji. 6 v.
Vun z enako volilno pravico. 4 v.
Zvišanje duhovniških plač. 10 v.
Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Spisal E. K. Cena 8 v.
V dobi klerikalizma. Spisal Liberatus. **40 v.**
Razprave VII. rednega zbora jugoslovan. socialne demokr. stranke v Avstriji 60 v.
Španska inkvizicija. I. II. III. IV. 10 v. zvezek.
Socializem in moderna veda. Spisal E. Ferri. K 1·20.
Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Knjižica leposlovnih, političnih in socialnih spisov. II. zvezek. Napisal dr. D. Lončar.
Drama Prešernovega duševnega življenja. Spisal dr. Iv. Prijatelj. 40 v.
Naši zapiski (Se dobi nekaj starejših letnikov po 4·80)
Občinski socializem. Spisal Abditus. **70 v.**

Pripovedni spisi.

Francka in drugi. Spisal Et. Kristan. 50 v.
Pod spovednim pečatom. II. del. Napisal katoliški kaplan Hans Kirchsteiger, poslovenil E. Kristan. K 2·—.
Magdalena. Spisal S. Macher. Preložil dr. A. Dermota. Cena K 2.—.
Mati. Slovenci Gorkijev roman. Poslovil M. J. K 4·—.
Rim. Zgodovinski roman. Spisal E. Zola poslovenil E. K. Cena izvodu K 5·—, vezana K 7·50.
Drobtine iz Pavlihove zapuščine. Spisal E. K. Cena 70 v.
Mozes ali Darvin. Šolsko vprašanje. Spisal dr. A. Dodel. Cena 70 v.
Več luči: I., II., IV. in V. zvezek. Cena 30 v.

Cena za vojake 30% nižja. — Po poštnem povzetju naj se naroča le pri večjih svotah, ker drugače je poštnina predraga. Na bojišče se po poštnem povzetju ne more pošiljati, ker poštna uprava ne sprejme takih pošiljatev. Pri naročilih je najboljše, da se pošlje znesek naprej in priloži 30 v. za poštnino.

Naročila sprejema uprava „Napreja", Ljubljana, Frančiškanska ul. 6 I. n.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

reg. zadr. z om. jamstvom.

Prodaja specerijskega blaga, blaga za obleke, storjenih oblek za otroke, nogavic, čevljev, srajc i. t. d. po najnižji ceni.

Zadruga toči v svoji gostilni pristna vina.

Člani kupujejo vse svoje potrebščine v lastnem podjetju.

Član lahko postane vsakdo. Delež znaša le 40 kron.

Vojakom na fronti in v zaledju

prodaja založba „Napreja" knjige in brošure 30% ceneje. Naročila sprejema uprava „Napreja" v Ljub.